

Varen med – odgovornost vsakega čebelarja

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Med in čebelji pridelki, ki jih dajemo v promet, morajo biti varna živila, torej v njih ne sme biti škodljivih snovi oz. morajo biti te v mejah dovoljenih vrednosti. V medu ne sme biti več kot 100 µg/kg kumafosa (posledica uporabe zdravil Checkmite ali Perizin) in ne več kot 200 µg/kg amitraza (posledica uporabe zdravil Apivar, Varidol ...), čebelar pa naj stori vse, da v njegovih pridelkih ostankov sploh ne bo. Čebelar mora za zatiranje varoj vedno uporabljati samo registrirana in dovoljena sredstva, in to po navodilih proizvajalca in veterinarjev, svetujemo usmeritev v sonaravno zatiranje varoj.

Sintetični akaricidi, kot sta amitraz in še posebej kumafos, puščajo ostanke v vosku, iz voska pa lahko prehajajo v druge čebelje pridelke. Če smo uporabljali zdravilo Checkmite, potem le težko pričakujemo, da vosek iz teh panjev ne bo vseboval kumafosa, tudi če je od uporabe tega sredstva minilo že nekaj let. Pri predelavi voska, onesnaženega s kumafosom, lahko to kemično snov vsebujejo tudi satnice, iz njih pa kumafos prehaja v satje in iz njega v med in druge čebelje pridelke. Pri takem posrednem prenosu med ne bo vseboval velike količine, tako da ta po vsej verjetnosti ne bo dosegla mejne vrednosti, kar pa je seveda odvisno od količine kumafosa v vosku.

Težava nastane, če smo uporabljali ali če smo s satnicami v svoje čebelarstvo vnesli kako kemično sredstvo, ki ga v medu praktično ne sme biti, npr. klorfenvinfos, ki so ga med lanskim inšpekcijskim nadzorom našli v slovenskem vosku. Ta bi iz satnic, posebej če ga vsebuje tudi satje v panju, lahko prešel v med. V takem primeru medu ne smemo dati v promet. Še večje tveganje je, če satje prevešamo iz plodišča v medišče, saj v tem primeru točimo med iz satja, ki je bilo pod vplivom zdravil, takšno satje pa vsebuje več ostankov, zato je možnost njihovega prehoda iz satja v med še toliko večja.

Kaj lahko naredi čebelar za zmanjšanje vsebnosti ostankov kemičnih sredstev v medu? Izvaja lahko apitehnične ukrepe, s katerimi bo zmanjšal število varoj v čebelji družini, tako da jih ne bo treba zatirati z najučinkovitejšimi sredstvi. Uporabi lahko sonaravna sredstva za zatiranje varoj, in sicer takšna, ki v vosku ne puščajo ostankov (eterična olja, organske kisline). Katera koli sredstva, bodisi sintetična bodisi sonarav-

na, pa je treba uporabljati po navodilih proizvajalca in nasvetu veterinarja. Pred zatiranjem varoj je treba izprazniti medišča v AŽ-panjih, pri nakladnih pa odstraniti mediščno naklado, iz satov, ki so jim bili izpostavljeni, pa ne smemo točiti medu.

Če uporabljate tehniko prevešanja in če medu ne točite izključno iz deviških satov, vam na podlagi naših izkušenj iz raziskovalnega projekta odsvetujemo večkratno uporabo sredstva Checkmite, ki vsebuje aktivno substanco kumafos. Če ste v svojih panjih uporabili to sredstvo, iz njih ne pridobivajte izkopenca (tudi ne iz deviških satov). Če je bil kumafos uporabljen kdaj v preteklosti, pa priporočamo, da izkopenec pošljete v analizo vsebnosti te snovi.

Z ostanki akaricidov je lahko obremenjen tudi vosek iz voščenih pokrovcov. V panje vstavljamo satnice iz ekološke pridelave.

Posebej poudarjamo nujnost redne menjave satja, saj na ta način iz panja odstranjujemo z ostanki obremenjen vosek. Satje naj prehaja iz medišča v plodišče, iz plodišča pa v predelavo, vendar ne za satnice, saj je za predelavo v satnice primeren samo z ostanki neobremenjen vosek. **Z njimi je lahko obremenjen tudi vosek iz voščenih pokrovcov.** Iz panjev odstranjujemo vse prizidke voska in propolisa, saj lahko čebele ostanke raznašajo po panju. Če ste uporabili sredstvo Checkmite in če želite izdelovati satnice iz lastnega voska, potem pred izdelavo satnic oddajte vosek v analizo, ki bo pokazala, ali je za to primeren. Nemški raziskovalec Wallner vsaj za ostanke kumafosa, bromopropilata in fluvalinata priporoča, da satnice vsebujejo manj kot 1 mg/kg teh kemikalij. Pri nakupu satnic povprašajte za izvid analize ali pa se odločite za nakup *ekoloških satnic s certifikatom*.

Čebelar je odgovoren, da je med, ki je dan v promet, varno živilo. O izbiri zdravil se vedno posvetujte z veterinarjem. Vsa zdravila, tudi tista, ki so izdelana na podlagi kislin in eteričnih olj, moramo kupiti pri veterinarju, na VF NVI ali v zasebni veterinarski ambulanti, njihova uporaba pa mora biti vpisana v dnevnik veterinarskih posegov. ■

* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane